

ДОЩОВІ ЧЕРВИ РОДУ *APORRECTODEA* ЕКОСИСТЕМ КОЗЯТИНСЬКОГО РАЙОНУ ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

О. В. Кучик, О. В. Гарбар

Житомирський державний університет імені Івана Франка, вул. Велика Бердичівська, 40, Житомир, 10008, Україна

Дощові черви – загальна назва, що об'єднує ряд родин кільчастих черв'яків класу малошетишкових. Ґрунтові олігохети родини Lumbricidae відомі, як одна з найбільш активних груп, безхребетних ґрунтоутворювачів в біоценозах. Дощові черви відіграють важливу роль у процесах деструкції рослинних решток. Від інтенсивності руйнування органічної речовини до мінеральних сполук, звільнення зольних елементів і перетворення її в гумус залежить швидкість залучення в біологічний кругообіг елементів живлення рослин [1]. У природних біогеоценозах видовий склад і чисельність дощових червів залишаються майже стабільними, незначні зміни та коливання пов'язані з метеорологічними умовами. Господарське використання природних біотопів людиною привело до утворення нового середовища – агробіоценозів і формування нових фауністичних комплексів люмбрицид, видовий склад та чисельність яких визначають агротехнічні фактори. У зв'язку з цим великий інтерес представляє дослідження поширення люмбрицид у природних екосистемах.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є встановлення видового складу і особливостей поширення люмбрицид роду *Aporrectodea* Козятинського району Вінницької області.

Збір люмбрицид роду *Aporrectodea* здійснювалось за стандартною методикою М. С. Гілярова. Це методика прямого обліку, що дозволяє визначити чисельність ґрунтових тварин у всьому заселеному ними обсязі ґрунту (до глибини зустрічальності) на одиницю площі поверхні, або на одиницю об'єму ґрунту [2]. На території Козятинського району дослідження проводили на околицях сіл: Жежелів, Глухівці, Іванківці. Розкопки проводилися у різних біоценозах: луки, агроценози, ліси, береги річок. Видовий склад та відносну чисельність червів (%) у досліджених біоценозах наведено у таблиці (табл.).

На досліджуваній території виявлено 5 видів ґрунтових олігохет роду *Aporrectodea*:

A. rosea rosea (Savigny, 1826)

A. caliginosa caliginosa (Savigny, 1826)

A. caliginosa trapezoides (Duges, 1928)

A. longa (Ude, 1885)

A. chlorotica (Savigny, 1826)

Найпоширеніші – *A. rosea*, *A. caliginosa*. Найменш поширені – *A. longa* та *A. chlorotica*. Найбільше різноманіття спостерігається на луках та берегах річок, найменше – на пасовищах та полях.

Таблиця

Видовий склад та відносна чисельність (%) дощових червів роду *Aporrectodea* у досліджених біоценозах Козятинського району

Біоценоз \ Вид	<i>A. rosea</i>	<i>A. caliginosa</i>	<i>A. trapezoides</i>	<i>A. longa</i>	<i>A. chlorotica</i>
Ліс листяний, с. Жежелів	28	39	32	1	0
Ліс листяний, с. Глухівці	22	44,5	25	8,5	0
Ліс листяний, с. Іванківці	25	38	31,5	5,5	0
Луки, с. Жежелів	19	24	50	5	2
Луки, с. Глухівці	2	0	98	0	0
Луки, с. Іванківці	21	25	51	3	0
Пасовище, с. Жежелів	50	50	0	0	0
Пасовище, с. Глухівці	43	45	12	0	0
Пасовище, с. Іванківці	52	48	0	0	0
Агроценоз, с. Жежелів	48,3	45,2	0	0	0
Агроценоз, с. Глухівці	49	50	1	0	0
Агроценоз, с. Іванківці	50	50	0	0	0
Берег р. Гнилопять, с. Жежелів	46	40	9	3	2
Берег р. Гнилопять, с. Медведівка	26,3	46	24	2	1,7

Література

1. Канівець В. І. Життя ґрунту / В. І. Канівець. – К.: Аграрна наука, 2001. – 131 с.
2. Гіляров М. С. Зоологический метод диагностики почв / М. С. Гіляров. – М.: Наука, 1965. – 278 с.
3. Всеволодова-Перель Т. С. Дождевые черви: Кадастр и определитель / Т. С. Всеволодова-Перель // М.: Наука, 1997. – 102 с.